

full de càlcul

El Green New Deal, o fer de la crisi una oportunitat

vista prèvia >

El model econòmic global neoliberal està destruint el planeta, alhora que eixampla les desigualtats socials a cop de crisi. Fa temps que la comunitat científica alerta que cal deixar els combustibles fòssils sota terra, i això obliga a transformar completament el sistema econòmic. Una tasca ingent que requereix un Green New Deal, un programa colossal d'inversió i regulació pública per aconseguir dos objectius: descarbonització i justícia social. Els demòcrates als EUA han posat aquesta idea al centre del debat, però és la UE la que està començant a posar fil a l'agulla.

Sònia Sánchez López

Periodista especialitzada en canvi climàtic i medi ambient a la secció Internacional del Diari ARA

@soniasanlop

NEW DEAL

Per què cal un Green New Deal?

La ciència és molt clara. Les emissions globals de CO2 s'han de reduir a la meitat en deu anys i arribar a zero al 2050. I malgrat acomplir aquest objectiu, encara caldrà succionar CO2 de l'atmosfera — ja sigui plantant arbres o amb una tecnologia de captura de carboni que està a les beceroles— per poder complir amb l'Acord de París i evitar els pitjors efectes de la crisi climàtica. Ho va advertir clarament l'octubre de 2018 l'Intergovernment Panel on Climate Change (IPCC) [Panell Internacional pel Canvi Climàtic], la prestigiosa xarxa global de científics climàtics que treballa per l'ONU, quan va publicar el seu anàlisi sobre les conseqüències d'un escalfament global que superi l'1,5°C.¹ L'informe alertava que només aquest mig grau de diferència, entre superar l'1,5°C o els 2°C d'escalfament global, tindrà conseqüències terribles per al planeta.² Avui la temperatura mitjana del planeta ja ha pujat 1°C respecte de l'era preindustrial. El llindar de l'1,5°C,

introduït en l'últim moment dins de l'Acord de París³ — tot i que només com un objectiu desitjable— gràcies a l'esforç i la pressió dels estats més vulnerables al canvi climàtic, se superarà ja al 2030 si no hi ha un canvi radical en les polítiques energètiques del món sencer.

Amb una economia mundial —i uns hàbits ciutadans globals— totalment dependent dels combustibles fòssils, aquest gir que reclama la ciència requereix un esforç d'inversió pública i de regulació sense precedents. L'únic antecedent similar —malgrat que ara cal que sigui molt més gran — és el pla del president nord-americà Franklin Delano Roosevelt (1882-1945) que va posar en marxa a la dècada de 1930 per treure els EUA de la Gran Depressió. Aquell pla, anomenat New Deal va ser un programa d'ajudes, inversió i reformes —*Relief, Recovery* i *Reform* eren les tres màximes— que va estar actiu entre 1933 i 1939. El New Deal és sobretot conegut per comportar una gran intervenció pública, a més de regular Wall Street i de generar ocupació amb la construcció de noves infraes-

tructures. Però també va servir per afrontar les crisis mediambientals⁴ d'aquell moment amb desastres naturals devastadors com ara les tempestes de sorra al mitjà oest de la dècada de 1930. Sota el New Deal es va crear el Cos de Conservadors Civil, per protegir parcs naturals i boscos —que va donar feina a fins a tres milions de persones—, posant així les bases del moviment mediambientalista nord-americà.

Origen del concepte

Prenent com a referent el que va significar el New Deal, el primer que va ressaltar el paral·lelisme i va reclamar un Green New Deal per posar fi a la crisi climàtica actual va ser l'escriptor i periodista nord-americà Thomas Friedman (1953), al 2007, en una de les seves columnes d'opinió al diari de *The New York Times*.⁵ En el seu article, demanava imitar l'ingent pla de Roosevelt per combatre un canvi climàtic que havia fet florir abans d'hora els narcisos del seu jardí i que deixava ja temperatures

1 IPCC. «Global Warming of 1,5 °C. Special Report».

2 CARBONBRIEF. «The impacts of climate change at 1,5 °C, 2 °C and beyond».

3 ONU. «Paris climate agreement».

4 MAHER, «Nature's New Deal».

5 FRIEDMAN, «A warning from the garden».

El Programa Mediambiental de l'ONU (UNEP) demanava als governs mundials que enfoquessin els seus plans d'estímul per sortir de la crisi cap a l'economia verda

primaverals en ple gener, ara fa 13 anys. Friedman va veure clar ja llavors que «canviar la naturalesa mateixa de la xarxa elèctrica — allunyant-la dels bruts carbó i petr oli per anar cap a les renovables— és un projecte industrial gegant, molt més gran del que ningú t'havia dit». Però també va veure que, «com el New Deal, si posem en marxa la versió verda, té el potencial de crear tota una potent indústria d'energia neta per estimular la nostra economia cap al segle XXI».

Poc després va arribar la crisi financera del 2008 i l'economia global va entrar en una nova Depressió. El Green New Deal es feia més necessari que mai: era el moment de convertir la crisi en oportunitat. Així ho van veure un grup d'economistes i ambientalistes del Regne Unit que van fundar el Green New Deal Group [Grup per un Nou Acord Verd], vinculat a l'organització progressista britànica New Economics Foundation [Fundació de la Nova Economia]. Consultada per aquest article, una de les fundadores del grup, l'economista britànica Ann Pettifor (1947), assegura que no havia llegit l'article de Thomas Friedman quan va

coimpulsar el projecte i que va ser un altre membre del grup, l'antic cap d'Economia de Greenpeace Colin Hines, qui va posar el terme sobre la taula. Aquest grup va publicar el seu informe el juliol de 2008,⁶ quan el pitjor de la crisi financera encara estava per arribar. Hi proposaven un Green New Deal per solucionar la «triple crisi» del moment: crisi financera, canvi climàtic i pic al preu del petroli. I per això la seva proposta anava molt més lluny que la de Friedman i no es limitava a una transformació del sistema energètic, sinó que reclamava un canvi radical del paradigma econòmic: «posar les finances al servei dels pobles i no a l'inrevés», resumeix Pettifor. La recepta era doble: per una banda un reforma estructural de la regulació del sistema financer, a nivell estatal i internacional, amb canvis radicals al sistema fiscal, i per l'altra, «un programa d'inversions massiu per incrementar les energies renovables i l'eficiència energètica, combinat amb una gestió efectiva de la demanda».

Tot i no haver-se dut mai a la pràctica, aquella proposta va germinar

en un concepte que va fer seu la mateixa ONU, quan —el 2009— va llançar la crida per un Green New Deal Global (GND).⁷ L'United Nations Environmental Programme (UNEP) [Programa Mediambiental de l'ONU] demanava als governs mundials que enfoquessin els seus plans d'estímul per sortir de la crisi cap a l'economia verda i que hi prioritzessin en la mateixa mesura la recuperació econòmica, l'erradicació de la pobresa i la reducció de les emissions de carboni. El pla xifrava en 750.000 milions de dòlars, un 1% del PIB mundial, la necessitat d'inversió per aquest GND global que incloïa des de la construcció i reforma dels edificis per fer-los eficients energèticament fins a la supressió dels subsidis als combustibles fòssils i el creixement exponencial de les energies solar i eòlica.

Tampoc va tenir èxit aquella crida, més aviat el contrari: el sistema financer no es va reformar i els paquets d'estímul contra la crisi del 2008 van aconseguir que les emissions de carboni — que havien baixat un 1,4% el 2009 per la sotragada— es

6 ELLIOTT (et al), «A Green New Deal».

7 UNEP. «Global Green New Deal. Policy Brief».

tornessin a disparar de seguida.⁸ Crearà la crisi de la COVID-19 una nova oportunitat per rectificar? Són moltes les veus que ja demanen orientar els paquets d'estímul dels governs cap al doble objectiu que es marcava el GND: la descarbonització de l'economia i la lluita contra les desigualtats econòmiques.

A favor dels qui defensen aquesta línia d'acció, hi juga el *momentum* que s'ha anat creant en els últims dos anys, tot just abans de l'arribada de la pandèmia. Amb les catàstrofes climàtiques convertides en pa de cada dia a les finestres de tots els informatius i amb l'eclosió d'un moviment social mundial liderat pels més joves, inspirats en bona mesura per l'activista climàtica sueca Greta Thunberg (2003) i que reclama accions polítiques urgents contra la crisi climàtica, el Green New Deal s'ha fet un forat cada cop més gran en primera plana, fins al punt que la seva urgència ha estat assumida per diversos partits polítics i per organitzacions d'arreu del món. Fins i tot la

popular activista política i escriptora Naomi Klein (1970) va publicar el setembre de 2019 el llibre *On fire* per defensar, com deia el seu subtítol, «*The burning case for a Green New Deal*» [El cas urgent per un Green New Deal].⁹

El Green New Deal d'Ocasio-Cortez

Però una de les propostes que més rebombori mediàtic ha generat, malgrat la seva poca transcendència pràctica fins al moment, és el projecte de Green New Deal registrat a la Cambra de Representants dels EUA per la nova estrella ascendent del Partit Demòcrata, la congressista de Nova York Alexandria Ocasio-Cortez (1989). Tot i que el Partit Verd nord-americà, insignificant políticament, portava ja en el seu programa un Green New Deal des del 2012, ha estat aquesta congressista d'ascendència llatina nascuda al Bronx qui ha aconseguit posar el projecte al centre del debat polític. Tot i així, la seva proposta no només té moltes poques possibilitats d'implementar-se, sinó que a més ha desfermat

una campanya de descrèdit des dels sectors més conservadors del país que ha polititzat i polaritzat encara més debat climàtic als EUA.

Després de convertir-se en la membre de la Cambra de Representants més jove de la història, en les eleccions de mig mandat del novembre de 2018, Ocasio-Cortez va assumir com a pròpia la proposta de Green New Deal que feia l'organització d'activisme juvenil nord-americana contra el canvi climàtic Sunrise Movement [Moviment de l'Alba], nascuda el 2017. Fins i tot s'hi va unir quan els joves d'aquesta ONG van ocupar les oficines de la llavors futura portaveu de la Cambra, la demòcrata Nancy Pelosi (1940), per reclamar-li una ambiciosa agenda climàtica. El 7 de febrer de 2019, Ocasio-Cortez i el veterà senador demòcrata per Massachusetts Edward J. Markey (1946) van entrar al registre de la Cambra de Representants una resolució per reconèixer el deure del govern federal de crear un Green New Deal.¹⁰ Com a resolució, com passa també

8 PETERS, Glen P. (et al.). «Rapid growth in CO2 emissions after the 2008-2009 global financial crisis».

9 KLEIN, *On fire*.

10 OCASIO-CORTEZ, «H.Res.109. Recognizing the duty of the Federal government to create a Green New Deal».

La proposta d'Ocasio-Cortez ha aconseguit posar el Green New Deal al centre de la campanya demòcrata per la presidència dels EUA en les eleccions d'aquest 2020

en el sistema parlamentari català, és un text no vinculant, de forma que encara que s'arribés a aprovar no seria d'obligatori compliment.

El GND d'Ocasio- Cortez també conjuga la lluita climàtica amb la lluita social, de forma que urgeix a arribar a les zero emissions el 2050 i alhora acabar amb les desigualtats socio-econòmiques als EUA, «creant milions de llocs de treball» en els nous sectors de l' economia verda. Sense entrar en detalls, proposa un pla de mobilització de recursos durant deu anys per aconseguir assolir el 100% de la xarxa elèctrica amb energies renovables, electrificar tot el sistema de transport i aconseguir que tot el parc d'edificis sigui també energèticament eficient —mesos després va presentar per separat, amb el senador i llavors candidat a la Casa Blanca Bernie Sanders (1941), una proposta per un Green New Deal específic per l'habitatge públic.¹¹

Alhora, la proposta d'aquesta representant de l'ala més progressista del

---

11 CONGRES EUA, «A Bill To provide economic empowerment opportunities in the United States through the modernization of public housing, and for other purposes».

Partit Demòcrata, que s'autodefineix com a «socialista» en un país on aquesta paraula és gairebé un tabú, inclou també una potent agenda social. Entre altres coses, incorpora el reclam d'un sistema de salut pública universal, un tema molt controvertit al país, i demana «garantir una feina amb un salari suficient per sostenir una família, amb baixa mèdica i familiar adequades, vacances pagades i pensió de jubilació per a tots els ciutadans dels EUA». Una proposta de màxims que no fixa costos econòmics i que ha estat víctima de tot tipus d'atacs i mofes des de la bancada republicana i la seva caverna mediàtica, totalment contraris a qualsevol qüestió relacionada amb la crisi climàtica.

Val a dir que l'equip de la mateixa Ocasio-Cortez va donar munició als seus crítics quan va enviar als mitjans un document explicatiu sobre el projecte que incloïa idees com ara garantir un sou a tothom que no pugui o que «no vulgui treballar» i apuntava, per exemple, que seria difícil «acabar amb totes les vaques flatulentes i els avions» en només deu anys. I per bé que sigui cert que el metà emès pels pets i els rots dels

rumiants contribueix al canvi climàtic, la polèmica estava servida. L'equip de la congressista va retirar de seguida el document i va argumentar que era una llista «col·laborativa» que s'havia filtrat per error, però de poc va servir: als mitjans de la dreta ja es definia el Green New Deal com a «socialisme ambiental radical», «la devastació econòmica garantida» o fins i tot com un pla malèfic per «prohibir les hamburgueses i acabar amb les barbacoes». «Una altra víctima del Green New Deal seran els gelats. Es prohibirà la ramaderia; diguem adeu als làctics, la vedella, les granges familiars i els ranxos», deia al Congrés el senador republicà John Barraso (1956), per posar només un exemple. I el mateix president dels EUA, Donald Trump (1946), s'afegia a l'escarni des de Twitter, acusant Ocasio-Cortez de voler «eliminar permanentment tots els avions, els cotxes, les vaques, el petroli, el gas i l'exèrcit».

Amb tots els seus defectes, però, la proposta d'Ocasio-Cortez ha aconseguit posar el Green New Deal al centre de la campanya demòcrata per la presidència dels EUA en les eleccions d'aquest 2020, amb el suport explícit del senador de Sanders i altres

El Green Deal de la CE és un conjunt de programes i polítiques que pretén mobilitzar fins a un bilió d'euros per aconseguir convertir Europa en el primer continent lliure de carboni el 2050

candidats de l'ala progressista com Elisabeth Warren (1949). El candidat final del Partit Demòcrata a la Casa Blanca, el moderat Joe Biden (1942), no parla de Green New Deal en el seu programa, però la seva proposta climàtica recull molts dels seus elements, com el compromís d'arribar al 100% de renovables i a les zero emissions el 2050, edificis públics eficients energèticament, transport i la protecció dels treballadors dels sectors més vulnerables, entre d'altres. La maltractada proposta de l'ala més progressista dels demòcrates ha servit per arrossegar tot el partit cap als postulats del Green New Deal. Falta veure, doncs, si les eleccions de novembre de 2020 permetran posar en pràctica algun pla d'aquest tipus, sigui amb el nom que sigui, per descarbonitzar l'economia del segon emissor mundial de CO₂,¹² només superat per la Xina.

El Green Deal Europeu

Però l'únic lloc on el Green New Deal és ja un pla de govern — almenys

amb aquest nom— és a la UE, tot i que li han tret el qualificatiu de Nou al seu títol i ho han deixat en Green Deal¹³ [el Pacte Verd]. Els impulsors d'aquesta política argumenten el canvi de nom perquè l'aposta climàtica de la UE no és pas nova, cosa que és certa, però també hi ha una part de voler desmarcar-se de la proposta nord-americana que acapara tots els focus mediàtics.¹⁴ Nomenclatures a part, el Green Deal de la Comissió Europea liderada per l'alemanya Ursula von der Leyen (1958) és, en definitiva, un conjunt de programes i polítiques que —dins del limitat marge competencial que tenen les institucions europees— pretén mobilitzar fins a un bilió d'euros¹⁵ per aconseguir convertir Europa en el primer continent lliure de carboni el 2050. Com? Aquesta és la qüestió complicada.

L'ascens del grup dels Verds/ALE en les eleccions europees del 26 de

maig del 2019,¹⁶ propulsats per la protesta climàtica juvenil, va ser un senyal que von der Leyen va captar clarament. L'exministra de Defensa alemanya, membre de la conservadora Christlich Demokratische Union Deutschlands (CDU) [Unió Demòcrata Cristiana d'Alemanya] d'Angela Merkel (1954), va posar de seguida el Green Deal com el primer dels sis grans pilars del seu mandat al capdavant de l'executiu comunitari. I va nomenar com a responsable d'aquest pla al seu vicepresident primer, el socialista neerlandès Frans Timmermans (1961). Tant von der Leyen com Timmermans no es cansen de pregonar la «transformació sense precedents» que volen impulsar a Europa per convertir el continent en «neutre de carboni» el 2050. Assumeixen així l'expressió de «neutralitat climàtica» que va servir per generar consens entorn a l'Acord de París el 2015 —per substituir el terme «descarbonització» que tenia l'oposició de les potències petrolieres com l'Àrabia Saudita i d'economies emergents com l'Índia i la Xina, encara dependents del carbó. Aquest

12 IEA ENERGY ATLAS, «CO₂ emissions from fuel combustion».

13 EUROPEAN COMMISSION, «The European Green Deal».

14 EUROPEAN COMMISSION, «Un marc estratègic en matèria de clima i energia per al període 2020-2030»

15 EUROPEAN COMMISSION, «The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism explained».

16 Actualment el grup Greens/EFA té 68 eurodiputats.

L'expressió «neutralitat climàtica» va servir per generar consens entorn a l'Acord de París el 2015 —per substituir el terme 'descarbonització' que tenia l'oposició de les potències petrolieres

concepte recull que no es tracta que les emissions de CO2 siguin un zero absolut —com reclamen els activistes i, de fet, també els científics— sinó que el balanç entre el que s'emet i el que capten els embornals —boscós i zones verdes— sigui zero.

Però tot i així, no existeix encara unanimitat absoluta dins de la UE cap a aquest objectiu. Els països de l'est, amb un sector del carbó molt potent, especialment a Polònia, es resisteixen a la transformació energètica i posen pals a les rodes del Green Deal europeu. El desembre del 2019, quan la Comissió Europea —acabada de constituir feia uns dies— va presentar oficialment el seu pla per un Green Deal, fent-lo coincidir amb la cimera climàtica de l'ONU COP25 a Madrid, el Consell Europeu —format pels estats membres— va fer el malabarisme polític d'intentar fer passar com un acord unànimement un text que un dels seus membres no subscribia. «El Consell Europeu se suma a l'objectiu d'aconseguir la neutralitat climàtica el 2050, en la línia dels objectius de l'Acord de París. Un estat membre, en aquest moment, no pot comprometre's a implementar aquest objectiu i, per això,

el Consell Europeu tornarà a abordar aquesta qüestió el juny del 2020», deia l'acord, que no comptava amb el suport de Polònia. Malgrat tenir-hi objeccions, al final, Hongria, la República Txeca i Estònia havien accedit a rubricar el compromís, però no així Polònia, el cinquè país més poblat de la UE, altament dependent del carbó i amb un govern d'ultradreta.

En un intent de vèncer aquestes resistències internes, el Green Deal europeu incorpora un Mecanisme de Transició Justa, que preveu mobilitzar 100.000 milions d'euros per ajudar els països que més patiran amb la reconversió energètica. Aquests estats de l'est seran els principals beneficiats —però també Alemanya—, ja que els ajuts hauran de servir per donar sortida als milers de persones que treballen avui en els sectors del carbó i altres combustibles fòssils. Dins d'aquest Mecanisme, es crearà un Fons de Transició Justa amb 7.500 milions d'euros aportats directament de la butxaca dels estats membres, que servirà per oferir ajudes directes a les regions més impactades pel canvi per «donar suport als treballadors perquè desenvolupin habilitats i competèn-

cies per a l'ocupació del futur i per ajudar les pimes, start-ups i incubadores a crear noves oportunitats econòmiques en aquestes regions», diu entre altres coses la proposta de la UE.¹⁷ La resta d'inversions fins arribar als 100.000 milions promesos per aquest Mecanisme s'aconseguiran captant inversió privada i a través de préstecs del European Investment Bank (EIB) [Banc d'Inversions Europeu]. La inclusió de la «transició justa» és clau per sumar a tots els estats a bord, però també per evitar una desfeta socioeconòmica a les regions mineres i per planificar una sortida per als treballadors que perdran la feina a mida que s'avanci cap a una economia descarbonitzada.

El Green Deal europeu pretén impulsar una transformació tant al sector energètic, com al dels transports, els edificis i també en el sector de l'agricultura —responsable d'una quarta part de les emissions mundials—, a més d'incentivar canvis en el model industrial i les cadenes de producció i invertir en programes per

¹⁷ EUROPEAN COMMISSION. «The European Green Deal Investment Plan».

La primera iniciativa legislativa presentada en el marc del Green Deal, la Llei Climàtica Europea del 4 de març del 2020, va incorporar ja una primera decepció

protegir la biodiversitat i combatre la contaminació. Una agenda molt ambiciosa, amb un pressupost que supera l'aportació econòmica que demanava l'ONU en el seu GND global, però encara «insuficient», segons l'exsecretària confederal de la European Trade Union Confederation [Confederació Sindical Europea], Montserrat Mir, que actualment treballa al Centre de Transició Justa a la International Trade Union Confederation [Confederació Sindical Internacional].

I això com es paga? Aquesta és sens dubte una de les grans preguntes. La meitat d'aquest bilió d'euros es preveu que es financi a través dels fons europeus, ja que la Comissió Europea pretén que el 25% del nou pressupost europeu a set anys —el Marc Financer Plurianual 2021-2027— que actualment s'està negociant es destini a polítiques climàtiques. Un percentatge que per a molts és insuficient, començant pel mateix partit Verd europeu que reclama que s'hi destinin almenys el 50% dels pressupostos europeus. L'altre mig bilió es pretén mobilitzar instaurant incentius a la inversió pública i privada. El fet que l'EIB hagi

anunciat ja que a partir del 2021 deixarà de finançar els projectes de combustibles fòssils és una senyal potent als mercats.

El debat sobre una taxa al carboni — que gravaria els productes en funció de les emissions que generen en ser produïts— està sobre la taula, però la nova Comissió de moment no la contempla. Això sí, ha anunciat una taxa al carboni importat, el que anomenen el « mecanisme d'ajustament del carboni a la frontera» , i que significa implantar un impost a la frontera per als productes fabricats fora de la UE que siguin intensius en carboni durant la seva producció. Aquesta taxa es començaria a aplicar, teòricament a partir del 2021, només en una sèrie de sectors, encara no detallats, i després s'aniria ampliant. També es proposa revisar la directiva europea sobre fiscalitat energètica i ampliar el règim de comerç de drets d'emissió al sector marítim, entre altres mesures.

Però, tot i la multitud de propostes plantejades, la primera iniciativa legislativa presentada en el marc del Green Deal, la Llei Climàtica

Europea¹⁸ del 4 de març del 2020, va incorporar ja una primera decepció. Tot i la crida que van fer 12 ministres de medi ambient europeus —entre ells l'espanyola Teresa Ribera (1969)— perquè la llei incorporés l'objectiu de retallar en un 55% les emissions de CO2 el 2030, la normativa deixa aquest punt a l'aire —de nou per les resistències del Grup de Visegrad— i diu que ho abordarà de nou al setembre.

En el marc de l'Acord de París, aquest 2020 és un any clau perquè molts dels estats signants han de presentar nous plans climàtics —els coneguts com Nationally Determined Contributions (NDCs)— amb compromisos més ambiciosos que els que van plantejar el 2015. La UE, doncs, ha d'incrementar el seu compromís actual, que fixa un 40% de retallada de les emissions de CO2 el 2030, i von der Leyen s'ha compromès ja públicament a elevar-lo fins al 55%. Aquest compromís però segueix estancat al no aconseguir la signatura de tots els estats per tirar-ho

---

18 EUROPEAN COMMISSION, «Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulation».

Els científics climàtics calculen que la davallada de les emissions del 2020, a causa del tancament econòmic provocat per la pandèmia, serà la més alta mai registrada

endavant. Aquesta reducció és indispensable per assolir la neutralitat climàtica el 2050 i respon a la crida de la ciència, que reclama reduir a la meitat les emissions globals abans del 2030. Tot i així, activistes com Greenpeace demanen a la UE que vagi més enllà i fixi un 65% de retallada per al 2030, tenint en compte que li pertoca una responsabilitat més gran com a regió rica i una de les principals emissores mundials.

Però la crisi de la Covid-19 i la nova recessió de l'economia han posat en quarantena els plans europeus, que han ajornat ja la presentació de polítiques del Green Deal que estaven previstes durant el primer trimestre del 2020, que ha coincidit en els mesos de confinament. Tot just el 20 de maig del 2020 es va reprendre l'agenda i la Comissió Europea va presentar el seu pla de Biodiversitat i el seu pla d'Agricultura conegut com el «Farm to Fork», dos elements claus del Green Deal Europeu.¹⁹ No obstant, la urgència se centra ara, lògicament, en el sistema sanitari i en els plans

d'ocupació per a les persones que han perdut la feina arran de l'aturada de l'activitat econòmica. A la crisi, s'hi uneix una caiguda històrica del preu del petroli, que complica encara més l'aposta verda, ja que redueix incentius econòmics per apostar per aquestes alternatives més sostenibles. Però molts ho veuen precisament com l'oportunitat perfecta per enfocar tots els paquets d'estímul econòmic post-crisi cap a l'economia neta, invertint en tecnologia verda i creant llocs de treball en el sector de les renovables i en la transformació de les ciutats i el transport. En aquest sentit una vintena de ministres de medi ambient de la UE han demanat per carta a la Comissió Europea que el pla econòmic de la UE per sortir de la crisi «tingui com a marc el Green Deal», una crida a la que s'hi han sumat, entre altres sectors, una coalició de 100 ONG que han recopilat la signatura de més d'un milió de ciutadans europeus.²⁰ Però de nou, estirant la corda des de l'altra banda, el govern polonès al·legava la necessitat de prioritzar la recuperació econòmica

del país per reclamar a Brussel·les que es deixi en suspens el mercat d'emissions europeu, o almenys que s'eximeixi Polònia de complir-lo.

Els científics climàtics calculen que la davallada de les emissions del 2020, a causa del tancament econòmic provocat per la pandèmia, serà la més alta mai registrada de forma interanual, de fins a un 8% menys.²¹ Una reducció que arriba caiguda del cel en l'any que, precisament, els científics insistien que calia encetar el camí descendent en la corba d'emissions mundials. Seria més que lògic, indispensable de fet, aprofitar aquesta embranzida sobrevinguda per seguir reduint les emissions i que aquesta reducció no quedi simplement com a conseqüència de la pandèmia de la Covid-19. Segons els científics de l'ONU cal reduir un 7,6% les emissions cada any entre el 2020 i el 2030²² per evitar superar els nefastos 1,5°C d'escalfament global, un compromís adquirit pels 189 països que han ratificat ja l'Acord de París.

19 SANCHEZ, Sònia. «Reduir a la meitat els pesticides i plantar 3.000 milions d'arbres: el Green Deal europeu es reactiva», Diari ARA.

20 GREEN 10. «Ensuring that the MFF 2021-27 and EU 'recovery fund' are consistent with the European Green Deal».

21 CARBONBRIEF. «Analysis: Coronavirus set to cause largest ever annual fall in CO2 emissions».

22 UNITED NATIONS ENVIRONMENT PROGRAM (2019). «Emissions Gap Reports 2019».

La UE pot liderar el camí, però per tenir impacte global caldria sumar a bord la Xina i els EUA, primer i segon emissors

La dècada verda

Tenim només una dècada per aconseguir una transformació radical i, tal com insisteixen els científics de l'ONU, com més tard ens hi posem, més dràstiques hauran de ser les mesures. La UE hauria de saber, ara sí, convertir la crisi en oportunitat. Però per si sola no pot aturar el termòmetre global. La UE pot liderar el camí, però per tenir impacte global caldria sumar a bord la Xina i els EUA, primer i segon emissors mundials, per poder alhora involucrar el món sencer, des de governs fins al sector privat. Un Green New Deal global, sobretot quan caldrà recuperar les economies malmeses per la Covid-19, pot ser la millor via per sortir de la crisi i alhora descarbonitzar l'economia global amb criteris de justícia social.

L'emergència climàtica és el repte més desafiant que té la humanitat a dia d'avui. El 85% de la població en situació d'extrema pobresa viu als 20 països del món més vulnerables en termes climàtics. Uns països que, a més, són els que menys han contribuït a l'escalfament global. El sistema econòmic que genera aquestes

desigualtats globals —i també les locals— és el mateix que està destruint el planeta. El Green Deal europeu no vol canviar el sistema econòmic. De fet, von der Leyen el presenta com «la nova estratègia de creixement» europea, malgrat el toc d'alerta d'economistes com Ann Pettifor que apunten que l'economia real no pot créixer eternament perquè els recursos del planeta són finits. Però tenint en compte que la malaltia zoonòtica que ha desencadenat l'actual crisi global de la covid-19, és producte també d'aquest sistema econòmic i de consum, que exacerba la relació entre els humans i la natura, potser sigui el moment de plantejar un pacte global que faci que el New Deal de Roosevelt sembli una futilesa. ■

■ Bibliografia

CARBONBRIEF. «The impacts of climate change at 1,5 °C, 2 °C and beyond» [en línia]. Disponible a: <www.interactive.carbonbrief.org>.

CARBONBRIEF. «Analysis: Coronavirus set to cause largest ever annual fall in CO2 emissions» [en línia]. Publicat al 9 de abril de 2020. Disponible a: <www.carbonbrief.org>.

CONGÉS EUA. «A Bill To provide economic empowerment opportunities in the United States through the modernization of public housing, and for other purposes» [en línia]. Publicat al 14 de novembre del 2019. Disponible a: <www.congress.gov>.

ELLIOTT, Larry (et al). «A Green New Deal» [en línia]. A New Economics Foundation, a juliol 2008. Disponible a: <www.neweconomics.org>.

EUROPEAN COMMISSION. «The European Green Deal» [en línia]. Publicat al 11 de desembre de 2019. Disponible a: <www.ec.europa.eu>.

EUROPEAN COMMISSION. «The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism explained» [en línia]. Publicat a Brussel·les el 14 de gener de 2020. Disponible a: <www.ec.europa.eu>.

EUROPEAN COMMISSION. Press release. «The European Green Deal Investment Plan» [en línia]. A Press release de 14 de gener de 2020. Disponible a: <www.ec.europa.eu>.

EUROPEAN COMMISSION. «Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the framework for

achieving climate neutrality and amending Regulation» (EU) 2018/1999 [en línia]. Disponible a: <www.ec.europa.eu>.

EUROPEAN COMMISSION. «Un marc estratègic en matèria de clima i energia per al període 2020-2030» [en línia]. Disponible a: <www.eur-lex.europa.eu>.

FRIEDMAN, Thomas. «A warning from the garden». A *The New York Times* de 17 de gener de 2007.

GREEN 10. «Ensuring that the MFF 2021-27 and EU 'recovery fund' are consistent with the European Green Deal» [en línia]. Publicat el 8 de maig del 2020. Disponible a: <www.green10.org>.

IEA ENERGY ATLAS. «CO2 emissions from fuel combustion» [en línia]. Disponible a: <www.energyatlas.iea.org>.

IPCC. «Global Warming of 1,5 °C. Special Report» [en línia]. A *IPCC.CH* de 8 d'octubre de 2018. Disponible a: <www.ipcc.ch>.

KLEIN, Naomi. *On fire. The (burning) case for a Green New Deal*. Nova York: Penguin Random House, 2019.

MAHER, Neil M. «Nature's New Deal: The Civilian Conservation Corps and the Roots of the American Environmental Movement» [en línia]. A *Oxford Scholarship Online*, gener 2008. Disponible a: <www.oxfordscholarship.com>.

CARBONBRIEF. «The impacts of climate change at 1,5 °C, 2 °C and beyond» [en línia]. Disponible a: <www.interactive.carbonbrief.org>.

OCASIO-CORTEZ, Alexandria. «H.Res.109. Recognizing the duty of the Federal government to create a Green New Deal». Registrat al Congrés dels EUA el 7 de febrer de 2019. Disponible a: <www.congress.gov>.

PETERS, Glen P. (et al). «Rapid growth in CO2 emissions after the 2008-2009 global financial crisis». A *Nature Climate Change*, de 4 de desembre de 2011.

OCASIO-CORTEZ, Alexandria. «H.Res.109. Recognizing the duty of the Federal government to create a Green New Deal». Registrat al Congrés dels EUA el 7 de febrer de 2019. Disponible a: <www.congress.gov>.

SÀNCHEZ, Sònia. «Reducir a la meitat els pesticides i plantar 3.000 milions d'arbres: el Green Deal europeu es reactiva». A *ARA*, el 20 de maig del 2020. Disponible a: <www.ara.cat>.

UN, «Paris climate agreement» [en línia]. Disponible a: <www.unfccc.int>.

UNEP. «Emissions Gap Reports 2019» [en línia]. A UNEP. Disponible a: <www.wedocs.unep.org>.

UNEP. «Global Green New Deal. Policy Brief» [en línia]. Disponible a: <www.unenvironment.org>.